

KONFERENCIA

A TUDOMÁNYOS PUBLIKÁLÁS
MINT VERSENYELŐNY:

TELJESÍTMÉNYNÖVELÉS
A KUTATÓI VERSENYSZFÉRÁBAN

FÓKUSZBAN:

A PTE OPEN SCIENCE
GYAKORLATA

ABSZTRAKTFÜZET

IDŐPONT: 2022. NOVEMBER 23.

DÉL-DUNÁNTÚLI REGIONÁLIS KÖNYVTÁR ÉS TUDÁSKÖZPONT

Szerkesztők (absztraktfüzet):

Balogh Fanni

Gergely Zsuzsanna

Pató Diána

Szemes-Révész Enikő Evelin

Borítóterv:

Balogh Fanni

Digitális kiadvány:

ISBN (pdf) 978-963-626-041-5

10.15170/EKTK-OS-2022

Kiadja: Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont

Felelős kiadó: Szeberényi Gábor főigazgató

Pécs, 2022

ÖSSZEFOGLALÓK

I. Egyetemi ranking – Tapasztalatok és jövőkép

KEHL DÁNIEL

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar, adjunktus

Mit tehetünk a nemzetközi egyetemi rangsorokon történő még sikeresebb szereplésért?

A nemzetközi egyetemi rangsorok egyre nagyobb jelentősége vitathatatlan, hiszen tájékozási pontként szolgálnak mind a leendő hallgatók, mind az intézmények és azok vezetői, mind az oktatáspolitikai szereplői számára.

Az előadás felvázolja és röviden elemzi a legfontosabb nemzetközi rangsorok eredményeit. Az összegyetemi rangsorok mellett kitér a tudományterületi rangsorok módszertanára is. Bemutatja az elmúlt néhány év tendenciáit a magyar egyetemek szemszögéből, részletesebben bemutatva a PTE helyezéseit és az egyes szempontok szerint elért pontszámokat.

Az előadás zárásaként olyan javaslatok kerülnek megfogalmazásra, melyek hasznosak lehetnek az oktatóknak, a kutatóknak, a kari és az egyetemi vezetőknek egyaránt.

BACZUR ROLAND

Pécsi Tudományegyetem Rektori Kabinet – Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont, ügyvivő szakértő

A PTE tudományos kibocsátásának számszerűsítése

Az egyetemi/akadémiai élet egyik velejárója a különböző előadások, cikkek, könyvek stb. megszületése. Ezen publikációk végső soron a társadalmi jót hivatottak szolgálni, azonban a nemzetközi egyetemi rangsorok egyik alappilléret (egyetemi tudományos kibocsátás) is jelentik.

Az előadás során a főbb adatbázisokból (MTMT, Scopus, WoS) letöltött PTE-s közleményadatok kerülnek elemzésre. A SciVal próbáhozáférést kihasználva bemutatásra kerülnek a PTE főbb tudományometriai mutatószámai (publikációk és hivatkozások száma) a 2012–2021 közötti időszakban, a Scopus és WoS specifikus metrikák, illetve a közlemények PTE-n belüli eloszlásának mérésére is kísérletet teszünk.

Az előadás zárásaként az elemzésekből levont azon következtetések és javaslatok kerülnek megfogalmazásra, melyek hasznosak lehetnek mindazoknak, akik a tudományos kibocsátás folyamatában részt vesznek.

II. A PTE-s folyóiratok bekapcsolása a nemzetközi vérkeringésbe - Helyzetkép és lehetőségek

PERGÉNÉ SZABÓ ENIKŐ

Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár, főigazgató-helyettes

Egyetemi folyóiratok a nemzetközi láthatóság fókuszában

Az egyetemek finanszírozásában végbemenő változásoknak, a modellváltással vállalt publikációs és kutatási teljesítményeknek köszönhetően a korábbinál is fontosabb feladat lett a tudományos eredmények közzététele, a tudományos kutatómunka disszeminációja. A fenntartható finanszírozás és a pályázati források eléréséért az egyetemek hazai és külföldi rangsorokban elért helyzetének előre mozdítása mára minden hazai felsőoktatási intézmény elsődleges célkitűzése lett.

A tudományos teljesítményt elemző tanulmányok szerint a magyar felsőoktatási intézményeinkben megjelenő publikációk harmada olyan folyóiratban jelenik meg, amely láthatatlan a globális rangsorok számára. A „láthatatlan” megjelenések közt tartjuk nyilván az egyetemen megjelenő – olykor több évtizedes szakmai múlttal rendelkező – egyetemi kiadású folyóiratokat, actákat is.

Az előadásban hazai (Debreceni Egyetem folyóirat-támogatási programja) és nemzetközi (Utrecht-i Egyetemi Könyvtár open access folyóiratkiadásra kidolgozott projektje) programokat számba véve mutatom be azokat a lehetőségeket, amelyek előre mozdíthatják az egyetemi folyóirat bekapcsolódását a tudományos kommunikáció nemzetközi vérkeringésébe.

III. Intézményi gyakorlatok és tapasztalatok bemutatása a tudományos kibocsátás nemzetközi láthatóságának növeléséről

REGLÖDI DÓRA

Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar,
tudományos dékánhelyettes, intézetigazgató

Intézményi gyakorlatok az Általános Orvostudományi Karról

Az ÁOK számos kari pályázatot és teljesítményt elismerő rendszert indított, és ezeknek körét folyamatosan bővíti. A kutatási pályázatok célja az, hogy ígéretes kutatási tervek elindulhassanak, illetve folytatódhassanak átmeneti egyéb pályázati forrás hiányában is. A pályázati támogatás ösztönzőleg hat a publikációs tevékenységre, mivel a beszámoló elfogadásának és a következő évi támogatás megítélésének feltétele a nemzetközi publikáció. Ezenkívül a külső pályázati aktivitásra is ösztönöz, hiszen forráshiány miatt elutasított külső pályázat esetén nagyobb összegre lehet pályázni. Céljuk, hogy segítsék az ÁOK és a KK kutatóinak olyan ígéretes kutatásait, melyek külső pályázati

forrás hiányában nem valósulhatnak meg, így közlemény belőlük nem születhet. A publikációs teljesítmény elismerésére jelenleg két rendszer működik: az impakt faktor alapú jutalmazási rendszer és a szerzők ünnepe. A publikációs teljesítmény növelése érdekében minden évben sor kerül az impakt faktorok alapján a teljesítmény anyagi elismerésére. Ennek alapvető számítási és értékelési pontjai az impakt faktor és az első/utolsó szerzőség. Tervben van a Q értékelés és a tudományterületi besorolások figyelembevétele is. A szerzők ünnepe immár hagyománynak számító ünnepség, aminek keretében az adott évben a legkiválóbb, legnagyobb teljesítménnyel rendelkező kutatók kapnak "Kiváló szerző" kitüntetést, melyhez egy "Bagoly" szobor jár az oklevél és az anyagi jutalom mellett.

Az ÁOK a tudományos közlések, open access közlemények díjainak kifizetését is vállalja, 100%-ban Q1-es, 50%-ban Q2-es közlemények esetén. Ezzel is arra ösztönözzük a kutatókat, hogy színvonalasabb Q1/2 újságokba közöljenek.

Sikerés, nemzetközi szinten látható tudományos kibocsátással rendelkező társadalomtudósok tapasztalatai a publikálási trendekről. Milyen irányba érdemes haladni?

Kerekasztal-beszélgetés

Hogyan alkalmazkodtak a társadalomtudósok a megváltozott publikálási trendekhez? Milyen módszerekkel választanak folyóiratot, kikkel publikálnak, és mit tesznek a megszületett publikációkkal, hogy azok elérése minél nagyobb legyen? Beszélgetésünk során sikeres, nemzetközi szinten látható, tudományos kibocsátással rendelkező társadalomtudósok beszélgetnek módszereikről, tapasztalataikról, illetve munkájukat érő kihívásokról.

A beszélgetés során olyan madártávlati kérdéseket is tematizálnánk mint például, hogy miként lehet a magyar társadalomtudományos mező involváltabb a nemzetközi tudományos életben, illetve hátrányt jelent-e a kelet-közép-európai kontextus egy globális versenyben, és ha igen, az hogyan küzdhető le.

IV. Intézményi open access publikálás támogatások a Pécsi Tudományegyetemen

FEKETE RITA

Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont,
MTMT adminisztrátor

Intézményi open access publikálás támogatások a Pécsi Tudományegyetemen

Előadásomban az open access publikálás előnyeinek rövid ismertetését követően bemutatam a PTE-n működő intézményi open access támogatások igénybevételének feltételeit és folyamatait; az eddigi eredményeket, vagyis az igénylések számát és karonkénti eloszlását. Az eredményeket minden esetben kontextusba helyezem annak érdekében, hogy a hallgatóság minél teljesebb képet kapjon az open access publikálás előnyeiről és intézményi hasznosulásáról.

Az előadás informatív lesz azoknak az oktatóknak, akik igénybe szeretnék venni az intézményi open access támogatásokat. Ők kérdéseket tudnak feltenni a támogatás igénylésével kapcsolatban. Továbbá érdekes lesz az Egyetem vezetői számára, akik döntéshozóként láthatják a PTE tudományos kibocsátásának alakulását és további intézkedéseket tudnak megállapítani az open access publikálás ösztönzésére.

V. Egyetemi folyóirat-szerkesztőségek a nemzetközi láthatóság növelésének útján

Tapasztalatok és jó gyakorlatok a Pécsi Tudományegyetemen

Kerekasztal-beszélgetés

A folyóiratok tudományos életben betöltött szerepe nem, de a velük szemben támasztott elvárásrendszer alaposan megváltozott az elmúlt évtizedek során. Korábban egy tudományos folyóiratot sikeresnek tekintett a szakma, ha a hazai tudományos közösség megfelelő szegmensének elismert fórumaként kivívta a helyét a Magyar Tudományos Akadémia valamelyik tudományterületi folyóiratlistáján. Azóta felértékelődött és egyre hangsúlyosabbá vált a nemzetközi láthatóság és a releváns adatbázisokba való bekerülés kérdésköre. Egyre több egyetemi folyóirat-szerkesztősége teszi fel magának a kérdést, hogy miképpen lehetne bekerülni a Scopusba. A cél világos, de az odáig vezető út már sokkal kevésbé látszik tisztán.

Szerencsére már a PTE-n is több szerkesztőség megtette az első fontos lépéseket ebbe az irányba, folyóiratukat indexeli releváns nemzetközi adatbázis. A kerekasztal-beszélgetés célja, hogy a sikeres egyetemi szerkesztőségek egyéni példáin keresztül bemutassa, hogy egy egyetemi folyóirat előtt is nyitva áll a nagyobb nemzetközi láthatóság felé vezető út, ha ennek érdekében tudatosan kidolgozott stratégia mentén átgondolt lépéseket tesznek, illetve alkalmat teremt a szerkesztőségek közötti tapasztalatcserére.

VI. Kutatási adatkezelés

Új impulzusok az Open Science irányába: A kutatási adatkezelés felértékelődése

Kerekasztal-beszélgetés a PTE-s kutatók tapasztalatairól

A kutatói közösség új kihívásokkal találta szembe magát. Megfigyelhető trend, hogy egyre több kutatásfinanszírozó és kiadó kéri a kutatóktól, hogy a publikációt igazoló kutatási adatokat valamilyen platformon osszák meg, tegyék elérhetővé. Az európai uniós, valamint a hazai OTKA és Élvi pályázatokban is kötelező elemmé vált az adatkezelési terv, amelyben a tagoknak nyilatkozni kellett arról, hogy hogyan keletkeznek az adatok, milyen hosszú távú adatkezelési módszertant alkalmaznak a projekt során (jogosultsági szintek meghatározása, tárolás, adatkuráció, metaadatsémák), valamint elvárásként fogalmazták meg a pályázókkal szemben, hogy adataikat a FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable – Megtalálható, Hozzáférhető, Együttműködő, Újrafelhasználható) elvek szerint kezeljék.

Beszélgetésünk során különböző tudományterületekről meghívott vendégekkel közösen beszélgetünk az egyetemen folyó kutatási adatkezelési (RDM) gyakorlatok és folyamatok kihívásairól, módszereiről, jó gyakorlatairól és lehetséges jövőbeli irányairól.

VII. Citizen Science – A közösségi tudomány, innováció a nyílt tudományban

NICOLAS C.W. RODE

Potsdami Egyetem (EDUC), projektvezető

Six degrees of citizen engagement (angol nyelvű előadás)

Citizen engagement and Citizen Science are relatively new elements of European research and innovation policies and therefore still undeveloped fields of scientific activities. As a transdisciplinary field, citizen science and engagement create considerable challenges for researchers and their organisations. In order to grow its relevance, scientific organisations have to increase their strategic capabilities in community building and management. This presentation will show some theoretical frameworks and best practices from Germany in order to deepen the discourse on institutional changes necessary to facilitate citizen science.

A társadalmi szerepvállalás hat fokozata

A társadalmi szerepvállalás és a közösségi tudomány az európai kutatási és innovációs politika új elemének számítanak, épp ezért a tudományos tevékenységek még fejlődésre szoruló területei. Transzdiszciplináris területként a közösségi tudomány és a társadalmi szerepvállalás jelentős kihívások elé állítja a kutatókat és szervezeteiket. Jelentőségük növelése érdekében a tudományos szervezeteknek fejleszteniük kell stratégiai képességeiket a közösségépítés és -menedzsment terén. Az előadás bemutat néhány, Németországban már bizonyított elméleti keretet és jó gyakorlatot, hogy elmélyítse a közösségi tudomány előmozdításához szükséges intézményi változásokról szóló diskurzust.

DARABOSNÉ MACZKÓ BEÁTA

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár,
könyvtárvezető

Borostyánélőhely-kutatás, Citizen Science a botanikában

A MATE Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár, valamint a MATE Növénytermesztési-tudományok Intézet Növénytan Tanszék citizen science programja.

A projekt a *Hedera crebescens*, azaz a budai borostyán hazai élőhelyének feltérképezésére irányul a citizen science, a közösségi tudomány módszerével. A közösségi tudomány olyan tudományos projekt, melyben a szakemberek és tudományos intézmények irányításával részt vesznek a közösség, a társadalom tagjai is. Ez nagy segítség főként a természettudományos kutatásban, mivel így rövid idő alatt nagyobb adatmerítéssel születhetnek meg tudományos eredmények. A Borostyán Élőhely Kutatás projekt úttörő jellegű, mivel felsőoktatási környezetben, egyetemi könyvtár közreműködésével, alulról szerveződően még nem valósult meg hasonló program Magyarországon.

Nyilvános felsőoktatási szakkönyvtárként, küldetésnyilatkozatunknak^[1] megfelelően, célunk a programmal az egyetemi, azon belül a MATE Budai Campus kutatómunka támogatása és a közösségépítés. Túllépünk az Open Access keretein, a nyílt hozzáférés támogatásán, és az Open Science mozgalom közösségi tudomány területének aktív szereplőivé válunk; könyvtárunk szervezői szerepet tölt be a projektben. A kutatócsoport és az önkéntesek között moderátorként működünk: felkészítő előadásokat, információt és segítséget nyújtunk az önkénteseknek; továbbá központi helyet biztosítunk az adatminták összegyűjtéséhez.

A *Hedera crebescens* faj a klímaváltozás nyertese, az enyhe teleken gyors terjedésnek indult, gátolja a honos növények fejlődését és a rovásukra terjeszkedik. A projekt célja ennek szakmai alátámasztásához gyűjteni minél több adatot az önkéntesek segítségével.

[1] <https://entzkonyvtar.wordpress.com/about/bemutatkozas/>

CSABAI ZOLTÁN

Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar, Biológiai Intézet,
Hidrobiológiai Tanszék, tanszékvezető

Mobillal az eltűnő víz nyomában – DRYRivERS, egy új közösségi adatgyűjtési kezdeményezés

A folyóvízi hálózatok vízrendszerének legnagyobb részét az első és másodrendű kisvízfolyások adják. Ezek a víztestek – a kis szállított vízmennyiségük révén – kiszáradások által egyre inkább veszélyeztetettek. Mivel vízgyűjtőterületük kicsi, így jelentős részükről szinte semmilyen hidrológiai adattal, megfigyeléssel nem rendelkezünk, és rendsze-

res monitorozási tevékenység sem érinti ezeket. Emellett nagy számuk miatt egyetlen kutatási projekt sem képes önállóan pótolni ezt a hiányt, ezért a DRYVER projekt életre hívott egy közösségi adatgyűjtő, vagy más néven „citizen science” hálózatot. Ennek célja, hogy a lakosság segítségével, közös adatgyűjtés keretében mérjük fel, mely vízrendszerekben mikor és hol jelentkezik a kiszáradás.

Az Android és iOS rendszereken bárki számára szabadon letölthető DRYRivERS mobilalkalmazás nyújt segítséget a gyors és egyszerű terepi adatgyűjtésben, míg az adatok vizualizációja, szűrése, szerkesztése, letöltése a honlapon keresztül elérhető webalkalmazás segítségével végezhető el. Jelenleg közel 1200 helyről több mint 2100 megfigyelést rögzített majdnem 650 felhasználó, amelyekhez közel 3000 képet csatoltak. Bár a projekt az Európai Unió által támogatott és az alkalmazás a világ minden tájáról fogad megfigyeléseket, az összes adat közel fele Magyarország területéről származik.

Előadásunkban röviden bemutatjuk a projektet, a két alkalmazást, valamint az első másfél év tapasztalatait. További információ: <https://www.dryver.eu/citizen-science>. Munkánkat részben az Európai Unió H2020 Kutatási és Innovációs Programjának keretében a DRYVER projekt (No. 869226) támogatta (<http://www.dryver.eu>).

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
EGYETEMI KÖNYVTÁR
ÉS TUDÁSKÖZPONT

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

European
Digital
UniverCity